

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของการวิจัย

การศึกษาเป็นพื้นฐานในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นคนที่มีคุณภาพ และในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ อย่างรวดเร็ว จึงทำให้มนุษย์จำเป็นต้องปรับตัวให้เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และปัจจัยที่ทำให้สามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงก็คือ คุณภาพของคน (กรมวิชาการ 2545:2) คุณภาพของคนส่วนหนึ่งมาจากการได้รับศึกษา และการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เมื่อคนมีการศึกษาแล้วย่อมส่งผลให้สังคม และประเทศมีความเจริญก้าวหน้า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการศึกษาเปรียบเสมือนดวงประทีปส่องนำชีวิตเป็นประตูของความสำเร็จและเป็นกุญแจแห่งอารยธรรม (อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต 2551)

ศาสนาอิสลามได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาอย่างมาก เพราะการศึกษาหาความรู้เป็นหน้าที่หลักของมุสลิมทุกคนเป็นบทบัญญัติของศาสนาเพื่อเรียนรู้วิถีปฏิบัติศาสนกิจ และดำเนินชีวิตในครรลองแห่งอิสลาม ได้อย่างถูกต้อง ดังที่ อัลลอฮ. ﷻ ได้กล่าวในคัมภีร์อัลกุรอาน

يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ
 وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾ (11 :)

ความว่า “ อัลลอฮ. ﷻ จะทรงยกย่องเทิดเกียรติแก่บรรดาผู้ศรัทธาในหมู่พวกเจ้าและบรรดาผู้ได้รับความรู้หลายชั้นและอัลลอฮ. ทรงรอบรู้ในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ”

(อัลมูญาดาละฮฺ : 11)

และอีกบัญญัติหนึ่งได้กล่าวว่า

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا
يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٩﴾

“จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) บรรดาผู้ไม่รู้จะเท่าเทียมกันหรือ ?
แท้จริงบรรดาผู้มีสติปัญญานั้นที่ใคร่ครวญ”

(อัลซุหม์ร : 9)

ด้วยความสำคัญของการศึกษาอิสลามจึงยกย่องและให้เกียรติแก่ผู้ที่ศึกษาหา
ความรู้ตั้งหลักฐานจากอัลฮาดิษ

... : ﷺ))
((

ความว่า จากท่านอาบีฮูร็อยเราะฮฺ แท้จริงท่านรอซูล์ลุลลอฮ์ ﷺ
ได้กล่าวว่า “...และผู้เดินทางแสวงหาความรู้พระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าของ
ให้จ่ายขึ้นสำหรับเขาหนทางไปสวรรค์”

(หะดีษเศาะฮีหฺ : บันทึกโดย Muslim หมายเลข 2699, Abu
Dawud หมายเลข 4946 , al-Tirmidhiy หมายเลข 2646 , Ibn
Majah หมายเลข 225)

เพราะการศึกษาคือสิ่งสำคัญที่สามารถพัฒนามนุษย์ให้เป็นคนที่มีความคิด รู้จัก
พิจารณาสิ่งต่างๆ แยกแยะสิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิด ไม่ว่าจะศึกษาในระบบหรือนอกระบบ การศึกษาหา
ความรู้ถือเป็นการพัฒนาตนเองอย่างหนึ่ง ดังนั้นศาสนาอิสลามจึงส่งเสริมให้มุสลิมได้รับการศึกษา
ดังหะดีษกล่าวว่

ﷺ :))
((:

ความว่า จากท่านอนัสบิณมาลิก ได้กล่าว ท่านเราะฮูล رضي الله عنه
ได้กล่าวว่า “ การศึกษาเป็นหน้าที่ที่บังคับให้มุสลิมทุกคนทั้ง
ชายและหญิง ”

(Ibn Majah หมายเลข 223)

ดังนั้นการจัดการศึกษา จึงเป็นภาระสำคัญยิ่ง เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็น
กำลังหลักในการพัฒนาทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะในภาวะปัจจุบันมีการพัฒนาในด้านต่างๆ ที่มีความ
สลับซับซ้อนและต้องอาศัยเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น จึงยังมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการศึกษาให้
ทันและสอดคล้องกับความต้องการ และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาจะให้มีคุณภาพ
หรือไม่ นั่นคือ ครู ซึ่งนับว่าเป็นบุคลากรที่มีบทบาทอย่างยิ่งในการที่จะพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

นับจากอดีตจนถึงปัจจุบันเอกชนมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาของชาติ
ตลอดมาซึ่งรัฐบาลเองก็ตระหนักดีจึงมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาเอกชนในรูปแบบ
ต่างๆ มาตลอด โดยเฉพาะการให้เงินอุดหนุน โรงเรียนเอกชนเป็นเงินรายหัวนักเรียนดังเป็นอยู่ใน
ปัจจุบันซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนเอกชนสามารถพัฒนาประสิทธิภาพและมาตรฐาน
การศึกษาให้ดีขึ้น(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2537)

สำหรับสามจังหวัดชายแดนใต้ อันได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส ได้มีการจัด
การศึกษาเหมือนทุกภาคของประเทศ หากจะมีความแตกต่างก็ตรงที่การจัดการศึกษาในภาคเอกชน
เพราะโรงเรียนเอกชนในสามจังหวัดชายแดนใต้การจัดการศึกษาจะมีความรู้เกี่ยวกับศาสนา รวมอยู่
ด้วย ซึ่งเรียกโรงเรียนประเภทนี้ว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็น โรงเรียนประเภทหนึ่งตาม
พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนที่ได้รับบัญญัติ โรงเรียนเอกชนออกเป็น 4 ประเภทคือ โรงเรียน
ประเภทสามัญศึกษา โรงเรียนเอกชนประเภทนอกระบบ โรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษาและ
โรงเรียนเอกชนประเภทนโยบายพิเศษซึ่งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามถูกจัดอยู่ในโรงเรียน
เอกชนสังกัดกองโรงเรียนนโยบายพิเศษตามมาตรา 15(1) และมาตรา 15(2) แห่งพระราชบัญญัติ
โรงเรียนเอกชนซึ่งแปรสภาพมาจากโรงเรียน “ปอเนาะ” (สถานที่ทำการสอนศาสนาโดยโต๊ะครู)
ซึ่งในปัจจุบันได้จัดการเรียนการสอนแบบชั้นเรียนทั้งวิชาศาสนาและสามัญ ผู้บริหารโรงเรียนได้แก่
ผู้รับใบอนุญาตผู้จัดการและครูใหญ่ ข้าราชการครูที่ส่งไปสอนและครูที่โรงเรียนจ้างสอน วิชา
สามัญและศาสนา (ฟาริด เตมะหมัด, 2550)

เนื่องจากการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีความแตกต่างไปจากการจัดการศึกษาของรัฐ ผู้ปกครองส่วนใหญ่จึงนิยมส่งลูกหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม(จารูว์จน์สองเมือง และคณะ, 2552) กล่าวว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามคือผลผลิตหนึ่งที่มีพัฒนาการเกี่ยวเนื่องมาจากหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม โดยผ่านระยะเวลาที่ยาวนาน อันเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งภารกิจสำคัญของสถานศึกษานี้ไม่เคยเปลี่ยนแปลง นั่นคือ การให้การศึกษาเพื่อให้เป็นบ่าวของอัลลอฮ์ที่สมบูรณ์ เนื่องจากนโยบายที่แท้จริงในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม คือทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางเผยแพร่ศาสนาและเป็นแหล่งผลิตเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพนอกจากนี้ยังเป็นสถาบันสื่อกลางสร้างความเข้าใจระหว่างรัฐบาลกับชุมชน ได้เป็นอย่างดี (ต่ายดิน อูสมาน และคณะ, 2545)

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจึงนับเป็นหน่วยงานทางการศึกษาหรือสถานศึกษาประเภทหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาเยาวชน สังคมและประเทศชาติให้ได้รับการพัฒนาไปสู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายการศึกษาโดยเฉพาะในอิสลามเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต แต่ในปัจจุบันคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้สรุปข้อเท็จจริงและสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเขตพัฒนาเฉพาะกิจชายแดนใต้ไว้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนใต้มีสภาพที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นและมีอัตลักษณ์ทั้งด้าน วิถีชีวิต ภาษาศาสนาและวัฒนธรรม มีการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย มีสถานศึกษาหลายประเภท หลายสังกัด การดำเนินงานไม่มีเอกภาพ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า นักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำโดยนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบของสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติต่ำกว่าร้อยละ 50 และต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศ และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2551 ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศทุกวิชา

2. ผลการประเมินคุณภาพภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กประมาณ 200 แห่ง ไม่ผ่านการรับรองนอกจากนี้ มีปัญหาการออกกลางคันสูง และอัตราการเรียนต่อทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายรวมทั้งอุดมศึกษาค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องวางแผนในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพสู่มาตรฐาน และในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพผู้ที่เกี่ยวข้องที่สุดก็คือผู้บริหารและครูในโรงเรียน ความสำเร็จในการบริหารงานในโรงเรียนเอกชนขึ้นอยู่กับผู้บริหาร ได้ใช้ความสามารถในการบริหารงานบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารงาน คือการบริหารคนเพราะคนจัดเป็นทรัพยากรทางการบริหารที่สำคัญที่สุดขององค์กร (รุ่ง แก้วแดง, 2531 : 1) การบริหารงานบุคคลเป็นกระบวนการสรรหา คัดเลือก พัฒนาบุคคลให้มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้าสู่หน่วยงาน การที่จะให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ครูนับว่าเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญและมีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาคุณภาพ โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน เพราะคุณภาพของนักเรียนเปรียบเสมือนกระจกเงาสะท้อนคุณภาพของครูและคุณภาพของครูก็เป็นผลจากการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีการพัฒนาบุคลากร แม้ว่าในกระบวนการจัดหาบุคลากรเข้าทำงานนั้น จะได้มีการสรรหา ผ่านการคัดเลือกมาอย่างดีแล้วก็ตาม แต่มิได้หมายความว่าคนเหล่านั้นจะเป็นบุคคลที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการทำงาน จึงจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะในการทำงาน และมีความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน สอดคล้องในหลักศาสนาอิสลามที่ท่านเราะซูล ﷺ ได้กล่าวในวจนธรรมจากอัลบุนอริ

))

.” ”

.” ” .

”

[1.((

ความว่า ท่านอาบีสุร็อยเราะฮ์ได้กล่าวว่า ” ครั้งหนึ่งท่านเราะซูล ﷺ กำลังพูดกับซอฮาบะฮ์ของท่าน ทันใดนั้นชายอาหรับชาวชนบทได้ถามท่าน เมื่อไหร่ถึงวันกิยามะฮ์(วันปรโลก) ? . ท่านเราะซูลไม่ได้หยุดตอบแต่ยังคงพูดต่อไป, บาง

ขอสาบสูญที่ฟังท่านในขณะนั้นได้พูดว่าท่านได้ยื่นคำถามแต่ว่าท่านไม่พอใจกับคำถามนั้น. บางขอสาบสูญก็ว่าท่านไม่ได้ยื่นคำถามที่ถามท่าน. จนกระทั่งท่านเราะซูล ﷺ ได้พูดจบ "ท่านก็ได้ถามว่าคนไหนที่ได้ถามถึงวันกิยามะฮฺ(วันปรโลก) "ชายคนนั้นได้ตอบว่าฉันเอง , ท่านเราะซูล ﷺ ได้กล่าวว่า "เมื่ออัล-อามานะฮฺหมดหาย/ถูกละเลย จงรอคอยการเวียนมาของวันกิยามะฮฺเถิด ขอสาบสูญจึงถามว่า การละเลยอามานะฮฺคืออะไร? ท่านเราะซูล ﷺ จึงตอบว่า : เมื่อใดที่หน้าที่ถูกมอบหมายไว้แก่ผู้ที่ขาดความเชี่ยวชาญในงานนั้น ๆ และวินาทีนั้นจงรอคอยการมาเวียนมาของวันกิยามะฮฺ (วันปรโลก) "

(อัล-บุคอรีย์ เลขที่ 59 กิตาบุลอิลมี)

สภาพปัญหาในการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนใต้มีปัญหาและอุปสรรคหลายประการอาจเนื่องมาจากสภาพท้องถิ่นและขนาดของโรงเรียนที่มีความแตกต่างกัน และยังมีสภาพปัญหาต่าง ๆ อีกหลายประการ(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2543:18) ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามขาดวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา และขาดความรู้ทางการบริหารการศึกษา เนื่องจากมีความรู้สามัญศึกษาต่ำ ขาดความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง
2. ครูบางส่วนไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ขาดความรู้ด้านจิตวิทยาการศึกษา ขาดความรู้ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา
3. โรงเรียนที่อยู่ห่างไกลมักจะขาดแคลนครู มีครูขอย้ายเป็นประจำ
4. ครูส่วนใหญ่มักทำงานในโรงเรียนเอกชนเป็นการชั่วคราว เมื่อพบโอกาสที่ดีกว่าจะลาออกไปหรือจะทิ้งงานในหน้าที่กลางคันส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนของนักเรียน

จะเห็นได้ว่าปัญหาที่สำคัญของการดำเนินกิจการโรงเรียนเอกชน คือปัญหาด้านบุคลากรวิชาชีพ ชุมพรฐายี (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2538:32) กล่าวถึงปัญหาด้านบุคลากรว่า ภารกิจหลักที่จะต้องดำเนินการโดยต่อเนื่องคือ การพัฒนาผู้บริหาร และครู ซึ่งเป็นบุคลากรที่สำคัญยิ่ง เนื่องจากการบริหารงานบุคลากรเป็นงานที่ยากยิ่งกว่างานใด ๆ ทั้งหมด ถ้าบริหารคนได้ราบรื่น ก็เท่ากับงานสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง ถ้าบริหารไม่ถูกต้องเหมาะสมงานก็ไม่

สำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือมีอุปสรรคต่าง ๆ สืบสวนค้นหา นอกจากนี้ สมพงษ์ เกษมสิน, (2526:239) ยังได้เน้นย้ำให้เห็นความสำคัญของการบริหารงานบุคลากรว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้งานสำเร็จคือ บุคลากร และสมใจ จุฑาวิฑูล, (2530:19) กล่าวว่าบุคลากรเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหาร ถึงแม้ว่าคุณค่าของบุคลากรจะเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้และไม่สามารถใช้หลักเกณฑ์กำหนดคุณค่า เช่นเดียวกับวัตถุ หรือสินค้าอื่นได้ แต่ยังถือว่าบุคลากรเป็นทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่มีคุณค่าและเกียรตินิยม

เป้าหมายสำคัญของการบริหารงานบุคลากรคือการได้มาซึ่งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมตามความต้องการของหน่วยงาน แต่ในภาวะปัจจุบันกลับพบว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ล้วนต้องประสบปัญหาด้านการบริหารบุคลากรเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้ครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามขาดการพัฒนา ทำให้มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาและการพัฒนานักเรียน

จากเหตุผลและความสำคัญของการบริหารงานบุคคล รวมทั้งความจำเป็นในการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพปัญหาการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี

1.3 คำถามการวิจัย

การวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ระดับสภาพปัญหาการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับใด
2. สภาพปัญหาการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรสถานศึกษาที่มีตำแหน่งประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษาและขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่
3. แนวทางการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ควรจะเป็นเช่นไร

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหา กลุ่มประชากร กลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่จะศึกษาไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา และได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาตามแนวทางของแคสเตอร์ (Casterter, 1992 อ้างถึงใน สมใจ กาเด็น ไมดิน, 2551:5) ซึ่งได้นำมาประมวลเป็นกรอบแนวคิดวิธีการพัฒนาบุคคลไว้ 9 ข้อ ดังนี้

1. การปฐมนิเทศ
2. การฝึกอบรม
3. การศึกษาดูงาน
4. การสัมมนา
5. การศึกษาต่อ

6. การประชุมเชิงปฏิบัติการ
7. การเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการ
8. การสอนงาน
9. การส่งเสริมการทำผลงานทางวิชาการ

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนและผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี จำนวน 3,210 คน จากสถานศึกษา 68 โรงเรียน (สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ข้อมูลสำรวจ ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2553)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ครูผู้สอนและผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ซึ่งได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตาราง ยามาเน่ (Yamane , 1960:1088-1089 , พิสนุ ฟองศรี, 2549:110) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 355 คน ใช้วิธีการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling Selection)

1.4.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษากำหนดตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

1.4.3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ

1. ตำแหน่ง
 - (1) ผู้บริหารสถานศึกษา
 - (2) ครู
2. ประสบการณ์ในการทำงาน
 - (1) ต่ำกว่า 5 ปี
 - (2) 5 ปีขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษา
 - (1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - (2) ปริญญาตรี
 - (3) สูงกว่าปริญญาตรี

4. ขนาดโรงเรียน แบ่งเป็น 3 ขนาดตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ

- (1) โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนทั้งหมดไม่เกิน 1-500 คน
- (2) โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนทั้งหมดตั้งแต่ 501-1,500 คน
- (3) โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนทั้งหมดเกิน 1,501 คนขึ้นไป

1.4.3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย

1. การปฐมนิเทศ
2. การฝึกอบรม
3. การศึกษาดูงาน
4. การสัมมนา
5. การศึกษาต่อ
6. การประชุมเชิงปฏิบัติการ
7. การเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการ
8. การสอนงาน
9. การส่งเสริมการทำผลงานทางวิชาการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ของผลการวิจัยครั้งนี้ แยกออกเป็น 2 ด้าน

1. ในด้านทฤษฎี / ความรู้ที่ได้รับ

1.1 ทำให้ทราบระดับสภาพปัญหาการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี

1.2 ทำให้ทราบความแตกต่างของระดับสภาพปัญหาการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน

1.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี

2. ในด้านปฏิบัติ / การนำไปใช้

2.1 เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ในการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาครูสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสอดคล้องกับสภาพจังหวัด

2.2 เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาครูได้เหมาะสมกับสภาพสถานศึกษาของตน

2.3 ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

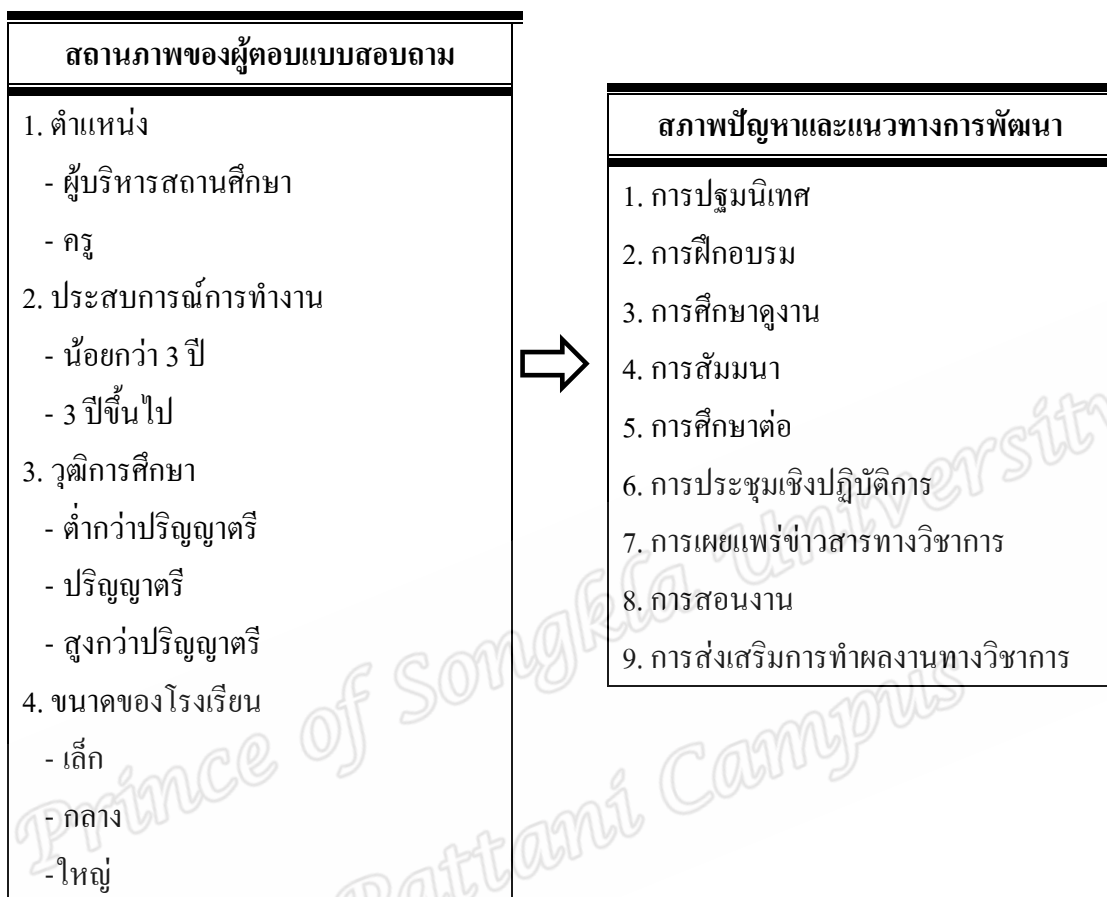
1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร และได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาตามแนวทางของแกสเทตเตอร์ (Castetter , 1992 อ้างถึงในสมใจ กาเด็น ไมคิน, 2551:5) ซึ่งได้นำมาประมวลเป็นกรอบแนวคิดวิธีการพัฒนาบุคคลไว้ 9 ข้อ ดังนี้

1. การปฐมนิเทศ
2. การฝึกอบรม
3. การศึกษาดูงาน
4. การสัมมนา
5. การศึกษาต่อ
6. การประชุมเชิงปฏิบัติการ
7. การเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการ
8. การสอนงา
9. การส่งเสริมการทำผลงานทางวิชาการ

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากร และได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาตามแนวทางของแคสเตเตอร์ (Casterter, 1992 อ้างถึงในสมใจ กาเด็นไมดิน, 2551:5) ซึ่งได้นำมาประมวลเป็นกรอบแนวคิดวิธีการพัฒนาบุคคลไว้ 9 ข้อ ดังกล่าว เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และวุฒิการศึกษา

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย

- 1.6.1 การอ้างอิงอัลกุรอานจะระบุชื่อซูเราะฮ์กับหมายเลขอายะฮ์
- 1.6.2 การอ้างอิงอัลหะดีษจะระบุชื่อผู้บันทึกกับหมายเลขหะดีษ
- 1.6.3 การแปลความหมายอายะฮ์อัลกุรอาน ผู้วิจัยยึดคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมคำแปลเป็นภาษาไทยของสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับประเทศไทย ฉบับแปลศูนย์กษัตริย์พะอืด เพื่อการพิมพ์ อัลกุรอาน อัลมาดีนะฮ์ ซาอูดิอาราเบีย
- 1.6.4 สัญลักษณ์ อ่านว่า “ซุบฮานะฮ์ วะตะอาลา” เป็นคำภาษาอาหรับมีความหมายว่า “พระองค์ทรงมหาวริสุทธิ์และสูงส่งยิ่ง” เป็นคำสุภาพที่มุสลิมใช้กล่าวยกย่องและสรรเสริญพระองค์อัลลอฮ์ หลังจากที่ได้อ่านามพระองค์
- 1.6.5 สัญลักษณ์ อ่านว่า “ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสลัลัม” เป็นคำภาษาอาหรับซึ่งมีความหมายว่า “ขออัลลอฮ์ทรงประทานความโปรดปรานและความสันติแก่ท่าน” เป็นคำสุภาพที่มุสลิมใช้กล่าวยกย่องท่านศาสดามุฮัมมัด หลังจากที่ได้อ่านามของท่าน
- 1.6.6 เครื่องหมาย เป็นเครื่องหมายที่ใช้กำกับอายะฮ์สุรอราน
- 1.6.7 เครื่องหมาย ((.....)) เป็นเครื่องหมายที่ใช้กำกับสำนวนหะดีษ
- 1.6.8 เครื่องหมาย “.....” เป็นเครื่องหมายที่ใช้กำกับความหมายของอัลกุรอาน อัลหะดีษ ตลอดจนคำพูดของนักวิชาการที่นำมาอ้างอิง
- 1.6.9 การปริวรรตอักษรอาหรับเป็นอักษรไทยใช้กฎเกณฑ์ที่กำหนดโดยวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 1.6.10 การอ้างอิงเชิงอรรถ เป็นการอ้างอิงอธิบายเพิ่มเติมในข้อความหรือสิ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่าสำคัญและควรทำการอธิบายเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

สภาพปัญหา หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการดำเนินงานงานบริหารหรือการจัดการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานีไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

แนวการพัฒนาครู หมายถึง การดำเนินงานด้วยวิธีต่าง ๆ ที่มุ่งพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ มีทักษะความชำนาญในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุ

วัตถุประสงค์ขององค์กร เช่น การปฐมนิเทศ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การสัมมนา การศึกษาต่อ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการ การสอนงาน การส่งเสริมการทำผลงานทางวิชาการ

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง โรงเรียนเอกชนที่แปรสภาพและ พัฒนาการจากสถานศึกษาที่เรียกว่า “ปอเนาะ” และได้รับการปรับปรุงเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามตามโครงการปรับปรุงปอเนาะเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2508 ปัจจุบันเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) และ (2) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ซึ่งจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสามัญควบคู่ไปกับหลักสูตรอิสลามศึกษาเต็มรูปแบบในสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี

ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ตามหลักเกณฑ์แบ่งประเภทสถานศึกษาของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่นักเรียน นักศึกษา และสถานศึกษา พ.ศ. 2541(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,2551) ดังนี้

- สถานศึกษาขนาดเล็ก มีนักเรียนไม่เกิน 500 คน
- สถานศึกษาขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 501-1,500 คน
- สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 1,501 คนขึ้นไป

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี

ครูผู้ปฏิบัติการสอน หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี

การปฐมนิเทศ หมายถึง การให้ข้อมูลชี้แจงรายละเอียดและแนะนำแก่บุคลากรที่บรรจุใหม่ได้รู้จักทุก ๆ ด้านขององค์กร เช่น นโยบาย กฎระเบียบขององค์กรและหน้าที่ที่รับผิดชอบ เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้อง

การฝึกอบรม หมายถึง การพัฒนาบุคลากรโดยการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในแนวทางนำไปสู่ความสำเร็จ

การศึกษาดูงาน หมายถึง การส่งเสริมให้บุคลากรได้รับความรู้และประสบการณ์เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความเชี่ยวชาญเพิ่มมากขึ้น โดยการจัดให้ไปศึกษาดูงานในหน่วยงานและสถานที่ต่าง ๆ ที่เกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและงานในหน้าที่ที่ปฏิบัติ

การสัมมนา หมายถึง การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นร่วมกัน โดยผู้ที่มีความรู้ความสามารถเพื่อกำหนดแนวทางวิธีการปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกัน

การศึกษาต่อ หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรไปศึกษาต่อในสถาบัน การศึกษาเพื่อเพิ่มพูนวุฒิทางการศึกษา ความรู้ความสามารถและรับวิทยาการใหม่ ๆ ที่ทันสมัยใน สาขาวิชาที่สามารถนำไปจัดการเรียนการสอนและงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ

การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือระหว่าง ผู้ร่วมงานที่มีประสบการณ์ในงานนั้น ๆ เพื่อดำเนินการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานร่วมกัน โดยเน้น การปฏิบัติจริง

การเผยแพร่ข่าวทางวิชาการ หมายถึง การบริการข้อมูลข่าวสารให้บุคลากร ได้รับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงาน เพื่อความก้าวหน้าในทางวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัด ห้องสมุดสำหรับครู การจัดป้ายนิเทศและการบริการสื่อเทคโนโลยี เป็นต้น

การสอนงาน หมายถึง การที่ผู้บริหารหรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มี ประสบการณ์ในการทำงานนั้น ๆ ให้คำแนะนำแก่บุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะ เพื่อ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การส่งเสริมการทำผลงานทางวิชาการ หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้ ครูมีความรู้ความสามารถ มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำผลงานทางวิชาการ เช่น ทำวิจัยในชั้นเรียน การผลิตสื่อประกอบการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นต้น